

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av 2 och 8 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice och 2 a kap. 13 § och 11 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av 2 och 8 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice och 2 a kap. 13 § och 11 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (RP 58/2020 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Kirsi Hyttinen, arbets- och näringsministeriet
- äldre regeringssekreterare Timo Meling, arbets- och näringsministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Folkpensionsanstalten
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- Nylands arbets- och näringsbyrå
- Norra Karelen arbets- och näringsbyrå
- UF-centret
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- STTK rf
- Akava ry
- Finlands näringsliv rf
- Företagarna i Finland rf
- Työttömien Keskusjärjestö ry
- Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf
- professor Olli Mäenpää
- juris doktor Jaana Paanetoja.

Betänkande AjUB 6/2020 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras temporärt.

Maximitiden för startpeng förlängs från tolv till arton månader. Syftet är att säkerställa möjligheterna för företagare som får startpeng att inleda och etablera företagsverksamhet trots att covid-19-pandemin tillfälligt har försämrat förutsättningarna för verksamhet.

En första intervju med den arbetssökande ska ordnas bara om arbets- och näringsbyrån anser det vara ändamålsenligt med en intervju. Arbets- och näringsbyrån ska i den utsträckning som det är möjligt ordna regelbundna intervjuer med arbetslösa med tre månaders mellanrum. För närvarande är regelbundna intervjuer med tre månaders mellanrum inte beroende av arbets- och näringsbyråernas prövning.

Jobsökningen upphör inte att vara i kraft trots att den arbetssökande via nättjänsten inte har svarat på de frågor som behövs för att bedöma servicebehovet eller utarbetat ett utkast till sysselsättningsplan. Fortsatt jobsökning verkar också på rätten att få arbetslöshetsförmåner.

En arbetssökande ska inte heller förlora rätten till arbetslöshetsförmåner på grund av att han eller hon försummar att följa sysselsättningsplanen eller den ersättande planen. En arbetssökande har rätt att avbryta den sysselsättningsfrämjande servicen utan att förlora sina arbetslöshetsförmåner om anledningen är grundad och har samband med covid-19-pandemin.

Vidare ska en arbetssökande ha rätt att få arbetslöshetsförmåner under sådana kortvariga studier som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, trots att studierna överskrider maximitiden på sex månader. En förutsättning för detta är att studierna drar ut på tiden på grund av pandemin.

Ändringarna stöder ändamålsenlig verksamhet vid arbets- och näringsbyråerna samtidigt som de arbetslösa arbetssökandenas rätt till arbetslöshetsförmåner tryggas.

Propositionen hänför sig till propositionen om en tredje tilläggsbudget för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt. De ändringar som gäller ordnande av intervju för arbetssökande och jobsökningens giltighet ska gälla till och med den 30 juni 2020, de ändringar som gäller påföljderna inom utkomstskyddet till och med den 31 juli 2020 och den ändring som gäller arbetssökandes kortvariga studier till och med den 31 december 2020. Den ändring som gäller maximitiden för startpeng är i kraft till och med den 30 juni 2021.

Betänkande AjUB 6/2020 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Den 11 mars 2020 deklarerade Världshälsoorganisationen (WHO) att epidemin av den smittsamma sjukdomen covid-19, som orsakas av ett nytt coronavirus, är en pandemi. Den 16 mars 2020 konstaterade statsrådet i samverkan med republikens president att det råder undantagsförhållanden i landet på grund av coronaviruset. Regeringen vill begränsa epidemin och skydda riskgrupperna med hjälp av anvisningar, rekommendationer och restriktioner som syftar till att minska smitta. Riktlinjerna ska huvudsakligen gälla till och med den 13 maj 2020.

Den ekonomiska aktiviteten i samhället minskar avsevärt till följd av pandemin och åtgärderna för att begränsa den och av människors rädsla för sjukdomen. Resultatet har varit att företagen har fått sämre ekonomiska villkor och att förutsättningarna att erbjuda arbete samtidigt har försämrats kraftigt på kort tid. Undantagsförhållandena inverkar i synnerhet på företagen inom de branscher där det ingår i verksamheten att ha närkontakt med kunderna eller exempelvis att arrangera offentliga tillställningar inklusive anknytande arbeten.

Regeringen föreslår att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras temporärt. Ett av syftena är att medverka till att arbets- och näringsbyråernas resurser används på ett ändamålsenligt sätt och att säkerställa arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmåner. Ett annat syfte är att säkerställa att företagare som får startpeng kan inleda och etablera företagsverksamhet trots att covid-19-pandemin tillfälligt har försämrat förutsättningarna för verksamheten. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser det vara viktigt att minska de negativa effekterna av coronapandemin och tillstyrker lagförslagen med smärre ändringsförslag och vissa kommentarer.

Längre maximitid för startpeng

Arbets- och näringsbyrån kan bevilja sådana enskilda kunder startpeng som inleder sådan företagsverksamhet på heltid som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Syftet med startpengen är att trygga företagarnas försörjning när företagsverksamheten kommer i gång och etableras. Den kan beviljas för högst tolv månader från det att företagsverksamheten på heltid inleds.

Enligt en tillämpningsanvisning från arbets- och näringsministeriet ska beslutet om startpeng fattas periodvis. Den första perioden omfattar som regel sex månader. Om den som inlett företagsverksamhet med startpeng ansöker om fortsatt period med startpeng, bedömer arbets- och näringsbyrån behovet av fortsatt bidrag. Byrån beaktar då bland annat om verksamheten under den tidigare perioden har inletts i överensstämmelse med affärsplanen och om avkastningen av verksamheten ger företagaren adekvat försörjning. Fortsatt startpeng beviljas för högst sex månader.

Regeringen föreslår en temporär förlängning av maximitiden för startpeng från tolv till arton månader. Tanken är att säkerställa möjligheterna för företagare som får startpeng att inleda och etablera företagsverksamhet trots att covid-19-pandemin tillfälligt har försämrat förutsättningarna för verksamheten.

Betänkande AjUB 6/2020 rd

Ändringen föreslås gälla till och med den 30 juni 2021. Under den temporära lagens giltighetstid kommer startpeng att ges ut i perioder på högst sex månader precis som nu. Perioden med startpeng fortsätter alltså inte automatiskt till följd av undantagsförhållandena, utan företagaren måste ansöka om fortsatt startpeng hos arbets- och näringsbyrån.

Möjligheten att få förlängd period med startpeng ska enligt propositionen gälla dels företagare som får startpeng när den föreslagna lagen träder i kraft, dels de företagare som inleder företagsverksamhet med startpeng under pandemin, men senast den 30 juni 2020. Utskottet förutsätter att arbets- och näringsbyrån också beaktar konsekvenserna av pandemin och de anknyttande restriktionerna när den bedömer om perioden med startpeng kan förlängas från sex till tolv månader.

Enligt uppgifter till utskottet kommer förlängningen av startpensperioden att avsevärt öka arbetsbelastningen på utvecklings- och förvaltningscentret (UF-centret). Centret bedömer att det kan komma in upp till 26 000 utbetalningsansökningar i och med den föreslagna ändringen. Därmed ökar centrets resursbehov med uppskattningsvis fyra årsverken. Det är viktigt att det avsätts tillräckliga resurser för myndigheternas verksamhet i överensstämmelse med deras behov, påpekar utskottet.

Inledning av jobsökning via nättjänsten och jobsökningens giltighet

Arbetsökande anmäler sig numera som arbetsökande huvudsakligen via arbets- och näringsbyråernas nättjänst. Där får de sökande instruktioner att lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av deras servicebehov och att utarbeta ett utkast till sysselsättningsplan. Om den arbetsökande inte vidtar de åtgärder som krävs i nättjänsten inom utsatt tid, upphör jobsökningen att gälla och samtidigt förlorar personen också sin rätt att få arbetslöshetsförmåner.

Arbetslösheten stiger kraftigt till följd av covid-19-pandemin och de ekonomiska undantagsförhållandena, och ett stort antal människor har anmält sig som arbetsökande via arbets- och näringsbyråernas nättjänst utan tidigare erfarenhet av att använda tjänsten. Enligt uppgifter till utskottet uppges det inte tillräckligt tydligt i nättjänsten vilka åtgärder som krävs, vilka frister som gäller åtgärderna och vad följderna är av att inte hålla sig till fristerna. Det har lett till flera avbrott i onödan i jobsökningen. Samtidigt har arbets- och näringsbyråerna begränsade resurser och kan inte i det rådande läget vägleda och ge råd i användningen av nättjänsten på samma sätt som i normala fall.

Det finns ingen möjlighet att snabbt åtgärda de uppdagade bristerna i arbets- och näringsbyråns nättjänster. Därför föreslår regeringen att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ändras för att fel som händer när jobsökningen inleds via nättjänsten inte ska leda till att jobsökningen upphör att gälla. Ändringen är temporär och ska gälla till och med den 30 juni 2020. Bestämmelsen tillämpas retroaktivt på jobsökning som inletts via nättjänsten den 16 mars 2020 eller senare.

Utskottet anser att det är problematiskt att jobsökningen inte automatiskt kan återställas via kundservicesystemet utan måste göras manuellt i efterhand. Arbets- och näringsbyrån kan inte heller med hjälp av systemet utreda för vilka personer jobsökning och rätt till arbetslöshetsförmån bör återställas retroaktivt på det sätt som avses i övergångsbestämmelsen från och med den

Betänkande AjUB 6/2020 rd

16 mars. I stället måste de arbetssökande själva kunna begära att jobbsökningen aktiveras. Med en persons egen begäran jämföras exempelvis också arbets- och näringsbyråns iakttagelser i samband med något annat ärende att jobbsökningens giltighet behöver återställas, överklagande av ärendet och en begäran från den som betalar ut arbetslöshetsförmånen.

Utskottet påpekar att vikten av att informera om detta. Det gäller att effektivt och systematiskt informera målgrupperna om att de arbetssökande själva kan begära att jobbsökningen återställs när den utan grund har avbrutits av systemet.

Utskottet anser att det är orimligt att de arbetssökande får problem på grund av vissa egenskaper i nättjänsten och understryker med eftertryck att arbets- och näringsbyråernas kundserviceregister måste förbättras. Samtidigt framhåller utskottet att arbets- och näringsförvaltningens nättjänst för kunder måste vara lättanvänd och begriplig. Behovet av en lättanvändbar och begriplig nättjänst försvinner inte helt ens när coronakrisen är över. Följaktligen måste man finna någon lösning på problemen. Svårigheterna att använda systemet får inte leda till att en arbetssökande drabbas av rättsförluster.

Arbetssökandes kortvariga studier

Enligt 2 kap. 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan en arbetssökande studera på heltid utan att förlora arbetslöshetsförmånen, om han eller hon har fyllt 25 år innan studierna inleds och studierna pågår i sammanlagt högst sex månader. En ytterligare förutsättning är att studierna ger yrkesfärdigheter eller stöder företagsverksamhet.

Covid-19-pandemin och de restriktioner den medför kan försvåra och fördröja studierna. Det betyder att en arbetssökande inte nödvändigtvis kan slutföra sina studier inom den planerade och lagstadgade maximitiden på sex månader. Det i sin tur kan leda till att rätten att få utkomstskydd för arbetslösa går förlorad eller att studierna avbryts.

Regeringen föreslår att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras temporärt så att en arbetssökande som har inlett sina studier senast den 15 mars 2020 trots de kortvariga studier som avses i 2 kap. 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa den 16 mars—31 december 2020 har rätt att få arbetslöshetsförmån, även om studierna fördröjs och pågår i mer än sex månader.

Utskottet påpekar att även studier som inletts efter den 15 mars 2020 kan fördröjas på grund av pandemin. Följaktligen anser utskottet det inte lämpligt att binda rätten till arbetslöshetsförmåner under kortvariga studier till den tidpunkt då studierna inleds. Utskottet föreslår att paragrafen ändras. Oberoende av när studierna har inletts ska en arbetssökande som under studietiden har rätt att få arbetslöshetsförmån med stöd av 2 kap. 10 a §, ha rätt att få förmån till och med den 31 december 2020, om studierna fördröjs på grund av en pandemi också när den helhet som studierna bildar överstiger sex månader. Enligt övergångsbestämmelsen ska lagen tillämpas på arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmåner från och med den 16 mars 2020.

Betänkande AjUB 6/2020 rd

Rådgivning och uppföljning

Under pandemin och undantagsförhållandena har riksdagen antagit flera sådana temporära lagar om arbetsliv och utkomstskydd för arbetslösa som syftar till att minska olägenheterna för företagare och arbetssökande under undantagsförhållandena. Utskottet anser att ändringarna är befogade och att de behövs.

Vidare konstaterar utskottet att behovet av rådgivning till arbetssökande och företagare ökar avsevärt, när flera ändringar med olika giltighetstid, varav vissa tillämpas retroaktivt, införs samtidigt. I sådana situationer är det extra viktigt att informera om förändringar och vägleda arbetssökande som anlitar arbets- och näringsbyråerna. Behovet av information är stort också när de temporära lagarna upphör att gälla.

Utskottet anser att det är viktigt att effekterna av de temporära lagarna följs noggrant och att erfarenheterna utnyttjas för att utveckla verksamheten. Samtidigt vill utskottet särskilt betona vikten av att vidareutveckla nättjänsterna. Dålig användbarhet får inte bli ett hinder för att använda tjänsterna eller medföra rättsförluster för kunderna.

DETALJMOTIVERING

2. Lag om temporär ändring av 2 a kap 13 § och 11 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

11 kap. Bestämmelser om verkställighet

4 d §. Fördröjning av kortvariga studier med anledning av en pandemi. Regeringen föreslår att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras temporärt så att en arbetssökande som har inlett sina studier senast den 15 mars 2020 trots de kortvariga studier som avses i 2 kap. 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa den 16 mars—31 december 2020 har rätt att få arbetslöshetsförmån, även om studierna fördröjs och pågår i mer än sex månader.

Utskottet anser det inte lämpligt att binda rätten att få arbetslöshetsförmåner under tiden för kortvariga studier till den tidpunkt då studierna inleds, eftersom också studier som inletts efter den 15 mars 2020 kan fördröjas på grund av pandemin. Utskottet föreslår att paragrafen ändras. Oberoende av när studierna har inletts ska en arbetssökande som under studietiden har rätt att få arbetslöshetsförmåner med stöd av 2 kap. 10 a § ha rätt att få förmånerna till och med den 31 december 2020, om studierna fördröjs på grund av pandemin, också när den helhet som studierna bildar överstiger sex månader.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 58/2020 rd utan ändringar.

Betänkande AjUB 6/2020 rd

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 58/2020 rd med ändringar.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om temporär ändring av 2 och 8 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012) 2 kap. 4 § och 8 kap. 1 § 1 mom., sådana de lyder, 2 kap. 4 § delvis ändrad i lag 1456/2016 och 8 kap. 1 § 1 mom. i lag 1456/2016, samt

fogas temporärt till 2 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 390/2014, ett nytt 4 mom. som följer:

2 kap.

Arbetssökande

1 §

Inledande av jobbsökning och jobbsökningens giltighet

Vad som föreskrivs i 2 mom. 2 punkten tillämpas inte på sådant lämnande av behövliga uppgifter för bedömning av servicebehovet som krävs i samband med åtgärder för att inleda jobbsökning via nättjänsten och inte heller på utarbetandet av utkastet till sysselsättningsplan.

4 §

Ordnande av intervju med arbetssökande

Arbets- och näringsbyrån ska ordna en första intervju med en arbetssökande inom två veckor från jobbsökningens början, om det enligt arbets- och näringsbyråns bedömning är ändamålsenligt att ordna en intervju.

Arbets- och näringsbyrån ska ge arbetssökanden möjlighet till senare regelbundet återkommande intervjuer enligt arbetssökandens servicebehov. Arbets- och näringsbyrån ska dock sträva

Betänkande AjUB 6/2020 rd

efter att ordna en intervju med en arbetslös arbetssökande när arbetslösheten oavbrutet fortgått i tre månader, och därefter alltid när den arbetssökande varit arbetslös i tre månader utan avbrott.

8 kap.

Service för inledning och utveckling av företagsverksamhet

1 §

Startpeng

Arbets- och näringsbyrån kan bevilja enskilda kunder som inleder i 2 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd företagsverksamhet på heltid startpeng för att trygga försörjningen. Startpeng beviljas för högst 18 månader.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 2 kap. 1 § 4 mom. och 4 § gäller till och med den 30 juni 2020 och bestämmelserna i 8 kap. 1 § 1 mom. till och med den 30 juni 2021.

Bestämmelserna i 2 kap. 1 § 4 mom. i denna lag tillämpas på begäran av en person på giltigheten av personens jobbsökning från och med den 16 mars 2020.

2.

Lag

om temporär ändring av 2 a kap 13 § och 11 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till 2 a kap. 13 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), sådan paragrafen lyder i lag 1451/2016, ett nytt 4 mom. och temporärt till 11 kap. en ny 4 d och en ny 4 e § som följer:

Betänkande AjUB 6/2020 rd

2 a kap.

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

13 §

Giltig orsak att vägra delta i service och att avbryta servicen

---

En person har giltig orsak att avbryta sådan service som avses i 12 § 1 eller 2 mom. också av en grundad anledning som har samband med en pandemi.

11 kap.

Bestämmelser om verkställighet

4 d §

Fördröjning av kortvariga studier med anledning av en pandemi

En arbetssökande som ~~senast den 15 mars 2020 har inlett studier i fråga om vilka han eller hon~~ med stöd av 2 kap. 10 a § har rätt till arbetslöshetsförmåner ~~för samma tid~~ under sina studier har ~~trots dessa studier,~~ om studierna fördröjs med anledning av en pandemi, rätt till arbetslöshetsförmåner till och med den 31 december 2020 oberoende av vad som föreskrivs i 1 mom. 2 punkten i den paragrafen om maximilängden på den helhet som studierna bildar.

4 e §

Den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner trots försummelse att söka studieplats eller att fullfölja sysselsättningsplan

På den arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmåner tillämpas inte vad som föreskrivs i 2 kap. 14 § 3 mom. samt i 2 a kap. 11 och 14 §, om det förfarande som avses i 2 kap. 14 § 3 mom. eller i 2 a kap. 11 § har inträffat den 16 mars 2020 eller därefter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 2 a kap. 13 § 4 mom. och 11 kap. 4 e § gäller till och med den 31 juli 2020. Bestämmelserna i 11 kap. 4 d § gäller till och med den 31 december 2020.

Lagen tillämpas på den arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmåner från och med den 16 mars 2020.

Betänkande AjUB 6/2020 rd

Helsingfors 24.4.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anna Kontula vänst
medlem Kim Berg sd
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Niina Malm sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Anders Norrback sv
medlem Arto Satonen saml
medlem Riikka Slunga-Poutsalo saf
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Seppo Eskelinen sd
ersättare Noora Koponen gröna
ersättare Paula Werning sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.